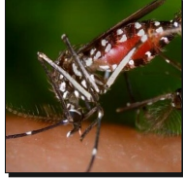

मलेरिया, डेंग्यु, चिकुनगुन्या रोग जनजागरण मोहिम

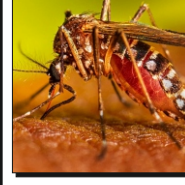
अॅनाफिलिस डास

अॅनाफिलिस डासांमुळे हिवतापाचा प्रसार होतो. हे डास स्वच्छ पाण्यात तयार होतात. उदा. पाण्याचे हौद, पाण्याच्या टाक्या, उयके, छतावरील पाणी, भातशेतीतील पाणी, कॅनॉल, नदी, नाले, ओढे, इत्यादी

एडीस डास

एडीस डासांमुळे डेंग्यु व चिकुनगुन्या या आजारांचा प्रसार होतो. हे डास घरगुती स्वच्छ पाण्यात तयार होतात. उदा. हौद, बॅरल, रंजण, पाण्याच्या टाक्या, घायनिज प्लॅट, डेझर्ट कुलर, फ्रिज्या डिप पॅन, फुलदाण्या, भंगार सामान, टायरमध्ये साठलेले पाणी.

क्युलेक्स डास

क्युलेक्स डासांमुळे हत्तीरोगाचा प्रसार होतो. हे डास शौचालयाच्या सेप्टिक टँक, तुंबलेली गटारे, डेनेज लाईन, अस्वच्छ पाण्याचे डबके, नी, नाले इ. ठिकाणी साचलेल्या अस्वच्छ पाण्यात तयार होतात.

* डांसाच्या नियंत्रणासाठी *

- ✓ घरगुती वापरातील पाण्याचे हौद, टाक्या, बॅरल, रंजण व इतर पाण्याचे भांडे घट्ट झाकणाने बंद करावित अथवा कपड्याने बांधावे.
- ✓ आठवड्यातून एक कोरडा दिवस पाळावा.
- ✓ पाण्याची भांडी घासून पुसून कोरडे करावे.
- ✓ डबकी बुजवावीत, पाणी वाहते करावे, साठलेल्या पाण्यात गप्पीमासे सोडावेत.
- ✓ घरातील भंगार सामान, निरूपयोगी टायर्सची विल्हेवाट लावावी. कुलर, चायनिज प्लॅट व फ्रिजचा डीप पॅन स्वच्छ ठेवावा.
- ✓ शौचालयाच्या नादुरूस्त सेप्टिक टँक दुरूस्त कराव्यात. शौचालयाच्या व्हेन्ट पाईपला जाळी बसवावी अथवा कापड बांधावे.
- ✓ वैयक्तिक सुरक्षेसाठी डास प्रतिबंधात्मक साधनांचा वापर करावा.

* डेंग्यु/मलेरिया/चिकुनगुन्या आजाराची लक्षणे *

तीव्र ताप, डोके दुखी, अंगदुखी, सांधेदुखी, थंडी वाजणे, मळमळ होणे, लाल पुरण येणे इ.

* घ्यावयाचे काळजी *

१. ताप आल्यानंतर रूग्णास ताबडतोब म.न.पा दवाखाने, शासकीय, ग्रामीण रूग्णालय येथून उपचार करून घ्यावेत.
२. मलेरीयाच्या निदाना करिता रक्त नमुना तपासून घ्यावा व रक्तात दोष आढळल्यास जंतूच्या प्रकारानुसार समूळ उपचार घ्यावा.
३. डासोत्पत्ती स्थानांमध्ये डासांच्या अळ्या खाणारे गप्पी मासे सोडावेत.
४. घरातील सर्व पाणी साठ्यांना हवाबंद झाकणे बसवावीत किंवा पातळ स्वच्छ फडक्याने बांधून ठेवावे. जेणे करून डास आत जाऊन अंडी घालणार नाहीत.
५. हिवतापाचे, डेंगीचे व चिकनगुनीयाचे निदान व औषधोपचार सर्व शासकीय संस्थांमध्ये मोफत उपलब्ध आहेत.

चला! आपण सगळे एक होऊन गोवरला प्रतिबंध करूया

गोवर गोवर हा विषाणूमुळे होणार अत्यंत संसर्गजन्य रोग आहे. 5 वर्षाखालील मुलांमध्ये लसीकरणामुळे टाळता येणा या आजारापैकी गोवर एक आजार आहे. गोवरचा प्रसार रुग्ण खोकताना आणि शिंकताना पडलेल्या थेंबांद्वारे इतरांना होतो. जवळच्या संपर्कातील 20% लोकांना हा आजार होऊ शकतो हा इतका संसर्गजन्य रोग आहे.

गोवर ची लक्षणे

तीव्र ताप

अंगावर पुरळ

खोकला

वाहणारे नाक

डोळ्यातून पाणी आणि डोळे लाल होणे

गोवर ची लक्षणे आढळ्यास त्वरित म. न. पा आरोग्य केंद्र किंवा दवाखाना किंवा रुग्णालयाशी संपर्क साधावा

गोवर मूळे होणाऱ्या गंभीर समस्या

बाळांना गोवर झाल्यावर आरोग्याच्या गंभीर समस्यादेखील उद्भवू शकतात जसे कि, न्यूमोनिया, जुलाब, कानाचा संसर्ग, डोळ्याचा संसर्ग, मेंदू संसर्ग आणि प्रसंगी मृत्यू देखील होऊ शकतो.

निमोनिया

अतिसार

कानाचा संसर्ग

डोळ्याचा संसर्ग

मेंदू संसर्ग

چلو! آئیے سب مل کر خسرہ سے بچیں۔

خسرہ ایک انتہائی متعدی بیماری ہے جو دائرس کی وجہ سے ہوتی ہے خسرہ ان بیماریوں میں سے ایک ہے جسے 5 سال سے کم عمر کے بچوں میں ویکسین کے ذریعے روکا جاسکتا ہے۔
مریض کے کھانسنے اور چھینکنے پر خسرہ خارج ہونے والی بوندوں کے ذریعے دوسروں میں پھیلتا ہے۔
یہ ایک ایسی متعدی بیماری ہے کہ تقریبی رابطے میں رہنے والے 20% افراد کو یہ بیماری لاحق ہو سکتی ہے۔

سرخ اور پانی بھری آنکھیں

ناک بہنا

کھانسی

جسم پر خارش

تیز بخار

خسرہ کی علامات

اگر آپ کو خسرہ کی علامات محسوس ہوتی ہیں تو فوری طور پر سرکاری ہیلتھ سینٹر یا کلینک یا ہسپتال سے رابطہ کریں

خسرہ کی وجہ سے سنگین مسئلہ

بچوں میں خسرہ صحت کے سنگین مسائل کا سبب بھی بن سکتا ہے، جیسے نمونیا، اسہال، کان میں انفیکشن، آنکھوں میں انفیکشن، دماغی انفیکشن اور بعض صورتوں میں موت

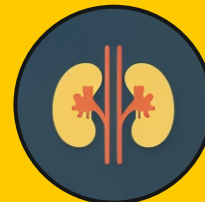
دماغی انفیکشن

آنکھ کا انفیکشن

کان کا انفیکشن

اسہال

نمونیا

جئے شری آبیر
(ہیلتھ آفیسر)

پلوی اے سر ساٹھ اشریے
(مھیلاوبال کلینک ادھیکاری)

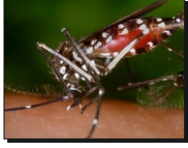
نوٹن کھاڑے
(ایڈیشنل کمشنر)

عالیجناب رویندر جادھو
(کمشنر وپرشاسک)

ملیریا، ڈینگو، چکن گنیا کے امراض سے بچاؤ مہم

Elephantiasis کیونکہ مچھروں سے پھیلتا تھا۔ یہ مچھر بیت الخلاء کے سپینک ٹینکوں، بند نالوں، پانی کی نکاسی گالیوں، وغیرہ میں رہتے ہیں۔ یہ جگہ جگہ جمع ہونے والے غیر صحت بخش پانی میں بنتا ہے۔

ڈینگو اور چکن گنیا ایڈیس مچھروں سے پھیلتے ہیں۔ یہ مچھر صاف گھریلو پانی میں افزائش پاتے ہیں۔ جیسے خوش، بیرل، واٹس، پانی کے ٹینک، ہائیڈروٹک پائٹس، صحرائی کولر فریسیڈ پین، گلدان، بھنگار، تاروں میں ذخیرہ شدہ پانی۔

ڈینگو مچھر موسم سرما کا بخار پھیلاتے ہیں۔ یہ مچھر صاف پانی میں افزائش پاتے ہیں۔ جیسے پانی کے خوش، پانی کے ٹینک، چھتیں، پانی، دھان کے کھیت، نہریں، ندیاں، نالے، وغیرہ۔

* مچھروں کی روک تھام کے لیے *

- ✓ گھریلو استعمال کے لیے پانی کے کنویں، ٹینک، بیرل ٹینک اور پانی کے دیگر برتنوں کو سخت ڈھکن سے بند کر دینا چاہیے یا کپڑے سے باندھنا چاہیے۔
- ✓ ہفتے میں ایک خشک دن منایا جانا چاہیے۔ پانی کے پیالوں کو دھو کر خشک کر لیں۔
- ✓ گڈھے کو ڈھانپنا چاہیے، پانی بہتا رہنا چاہیے۔ مچھلی کو ذخیرہ شدہ پانی میں چھوڑنا چاہیے۔
- ✓ گھریلو فضلہ، غیر استعمال شدہ ٹائروں کو ٹھکانے لگائیں۔ فریج کے کولر، چائینز پلیٹ اور ڈیپ پین کو صاف رکھا جائے۔
- ✓ بیت الخلاء کے ناکارہ سپینک ٹینکوں کی مرمت کی جائے۔ ٹوائلٹ کے وینٹ پائپ پر جالی یا کپڑا لگانا چاہیے۔
- ✓ ذاتی حفاظت کے لیے مچھر بھگانے والی دوا کا استعمال کریں۔

ڈینگو/ملیریا/چکن گنیا کی علامات

تیز بخار، سردرد، جسم میں درد، جوڑوں کا درد، سردی لگنا، متلی آنا، سرخ مادہ وغیرہ

خیال رکھنا

- (۱) بخار ہونے کے بعد، مریض کا علاج فوری طور پر سرکاری ہسپتال، دیہی ہسپتال سے کرایا جائے۔
- (۲) ملیریا کی تشخیص کے لیے خون کا نمونہ چیک کیا جائے اور اگر خون میں کوئی نقص پایا جائے تو جراثیم کی قسم کے مطابق علاج کیا جائے۔
- (۳) مچھلی جو مچھروں کے لاروا کو کھاتی ہے مچھروں کی افزائش والے علاقوں میں چھوڑی جائے۔
- (۴) گھر میں پانی کے تمام ٹینکوں کو ایئر ٹائٹ کور سے لیس کیا جانا چاہئے یا پتلے صاف کپڑے سے ڈھانپنا چاہئے۔ تاکہ مچھر اندر جا کر انڈے نہ دیں۔
- (۵) موسم سرما کے بخار، ڈینگو اور چکن گنیا کی تشخیص اور علاج تمام سرکاری ہسپتال میں مفت دستیاب ہے۔